

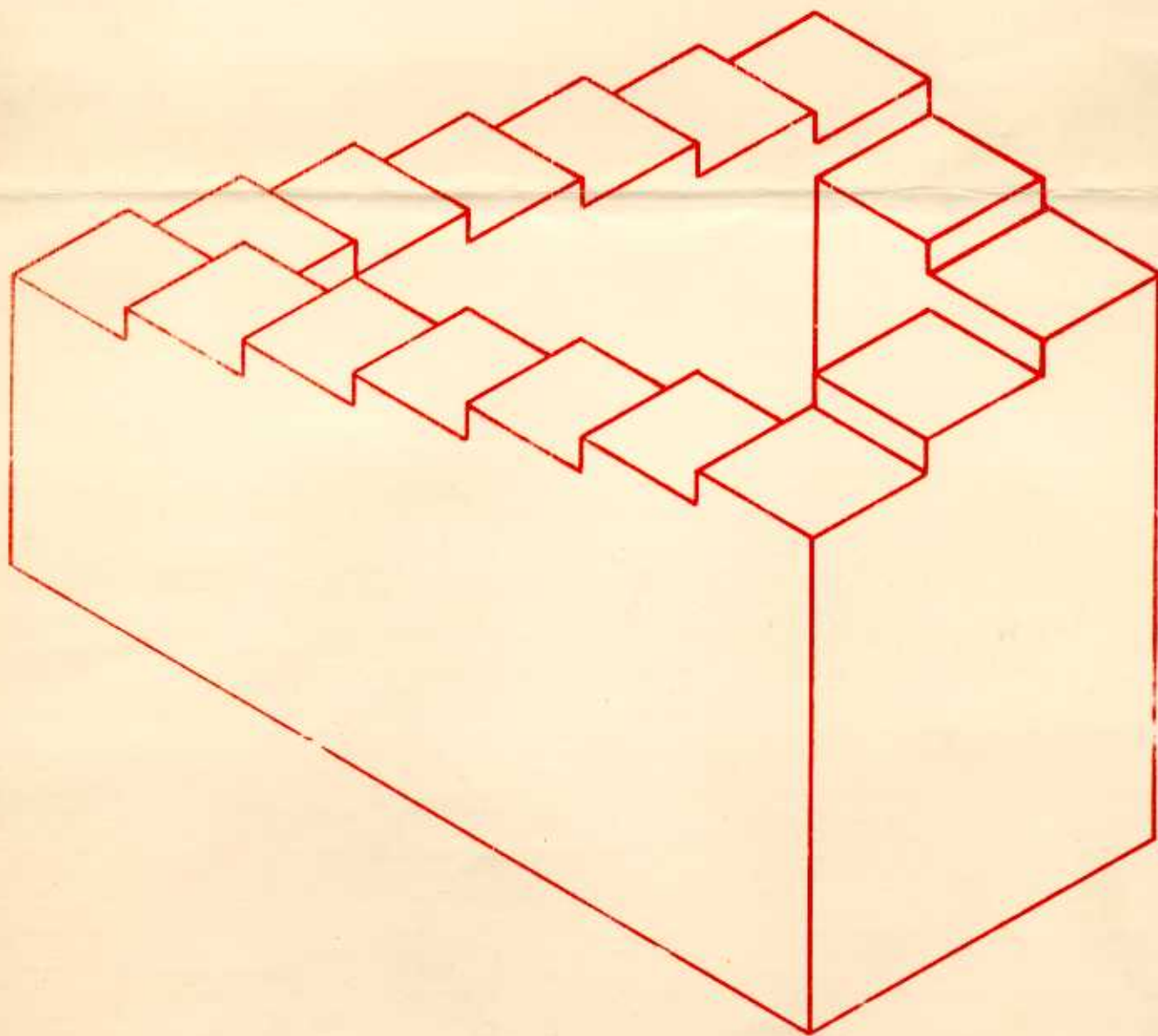
comissions de mestres

n° 1

BARCELONA

NOVEMBRE 1969

E D T O R I A L

Els membres de CC.MM. hem vist la necessitat de crear un organ d'expressió que ens permeti en els moments actuals i en el nivell en que ens trobem alhora conèixer i aprofundir l'ideologia marxista com a avançar mitjançant la pràctica revolucionària dins l'escola.

Tots els membres de CC.MM. hem de col·laborar en aquest butlletí amb l'aportació d'articles, transmissió d'experiències concretes, discussions a nivell ideològic, etc.; d'aquesta manera el butlletí podrà reflectir, en tot moment, quina és la situació real de les CC.MM. i ens servirà per a descobrir les equivocacions, en cas de prendre i seguir postures errònees. Pot ésser un mitjà important per criticar les nostres actuacions futures.

En aquesta presentació caldria assenyalar alguns punts referents sobretot a allò que s'ha d'entendre per agitació política a l'escola.

No podem acceptar de cap manera el principi tant estès entre nosaltres de que l'escola no té res a veure amb la política. Això es el mateix que dir que l'escola està al marge de la societat. Els nens que arriben a les escoles, des de petits ja estant polititzats doncs són influenciats per unes estructures socials determinades i per tant són víctimes d'una societat basada en la divisió en classes socials. D'això els mestres hem de ser-ne conscients, la societat és de classes (encara que a algun moment es vulgui dissimular) i per tant l'ensenyament també és de classe.

Quina ha d'ésser la primera tasca dels mestres dins les escoles? Donar als nens les condicions necessàries per veure amb ulls crítics la societat en que viuen i mostrar-los-hi clarament els seus mecanismes d'integració social i política. Afavorir l'esperit crític és el que ens assegurarà una societat nova. Cal per part dels mestres un gran esforç d'educació política i formació ideològica que ens permeti de transmetre a les escoles, els mètodes de treball bàsics per a destruir el món actual i preparar ideològicament les bases fonamentals del món socialista.

Es fa urgent assenyalar algunes postures no correctes d'agitació política :

a) Les escoles (dites "progressistes") en les quals tota la seva actuació política comença i acaba en un antifranquisme més o menys dissimulat.

b) Les eneries estèrils que despensen alguns, propugnant la democratització de l'ensenyament, doncs la única cosa que s'aconsegueix és ampliar la base social de la classe dominant, i afavorir el propi sistema (més nens de la classe obrera que són aprofitats pel sistema capitalista) i per altra part ja és propi ...

dels països capitalistes l'ampliar la base dels escolars tant en el que fá referència al nombre d'alumnes com en allargar els anys d'estudi. 2

L'agitació política a l'escola s'ha d'entendre com a un mitjà que els mestres tenim per a combatre la dominació de l'escola i de l'ensenyament en general per part de la burgesia; com a instrument burguès d'integració i d'assimilació a la societat capitalista. L'agitació política a l'escola no té cap més objectiu que transformar la classe, l'escola d'un lloc d'integració política en un lloc de lluita política i que els nens no surtin per a servir el capitalisme sino per a combatre'l !

COMISIONES DE MAESTROS

HISTORIA

Desde que se creó nuestra organización hemos pasado por una serie de desviaciones políticas de las cuales CC. MM. ha salido mas fuerte y consolidada.

Han pasado ya más de dos años y hemos avanzado tanto en el terreno político, de planteamiento de nuestras posiciones, como en el organizativo fortaleciendo nuestras bases y restringiendo su composición. La historia de CC. MM. puede resumirse en pocas líneas de esta manera:

- La desviación sindical:

Cuando nacieron CC. MM. su primera intención era convertirse en una organización sindical de maestros. No se tenía cuenta sin embargo que los maestros allí reunidos procedían del sector privado de la enseñanza, y de escuelas que en su mayoría utilizaban métodos pedagógicos modernos, es decir, que se planteaban como punto central en su trabajo la cuestión del carácter de la enseñanza, que representa, su carácter de clase, a quien sirve. No se tuvo en cuenta al propagar aquella organización el nivel y grado de conciencia de los maestros a los que se proponía organizar. Una simple prospección entre los maestros allí agrupados habría aclarado su situación real y las cuestiones principales a las que debía atender la futura organización. Una organización sindical era impropia pues organizaba a los por debajo de sus posibilidades reales de organización. Hay que organizarse por las condiciones reales de conciencia de lucha adquirida, por las cuestiones por las cuales pueden movilizarse. Por otra parte una organización sindical no acometió ninguno de los problemas políticos específicos de la enseñanza.

Los maestros como asalariados sí que han de integrarse en una organización sindical, por eso la tarea de CC. MM. no era construir un sindicato sino luchar junto a los obreros para que estos construyan su organización propia sindical.

- La desviación "izquierdista":

3

CC. MM. como sindicato no prospero porque era imposible tal organización con los problemas planteados a los maestros. Sin embargo un tipo distinto de organización tampoco se dibujaba claramente entre los responsables de CC. La escasa politización de los maestros, su origen de clase pequeñoburgues hacia dificil solucionar el planteamiento organizativo correcto. No es de extrañar pues que surgieran tendencias "izquierdistas" en el seno de CC. MM. que tendencialmente llevaban a la destrucción de la organización. El trabajo político de los maestros como tales carecia de interes es mas se les negaba. Se propugnaba el paso de maestros a las fábricas para allí organizar a la clase obrera. Esta posición propugnada por grupos "vanguardistas" introducidos en CC. MM. causaron fuertes daños a la organización especialmente en comarcas debido al poco enlace organizativo con los grupos de fuera de Barcelona.

La fuerza de esta tendencia radicaba por una parte en la procedencia pequeñoburguesa de los maestros que les hacia frágiles victimas del radicalismo revolucionario y por otra parte en su debil politización y por lo tanto abocados al infantilismo "izquierdista" (ir mas deprisa politicamente que la misma clase obrera); es decir lo que no habia conseguido la misma clase obrera, organizarse la conseguiria un puñado de maestros.

- La línea de masas:

Solo la justa aplicacion de la línea de organizaciones de masas tantas veces señaladas por Mao Tse Tung se ha mostrado correcta a lo largo de la corta historia politica de CC. MM.

La línea de masas habria demostrado a los que preconizaban la via sindical, su escasa insercion en el movimiento real de maestros que poco movilizaban sus consignas, porque para aplicar la línea de masas hay que empezar por analizar, por prospectar a las masas (en nuestro caso a los maestros) que se quiere movilizar y a la vez organizar. A las masas se les debe organizar en funcion de sus intereses, esta es la maxima de la línea de masas.

¿ Cuales eran los intereses de los maestros en aquel momento?; solucionar los problemas generales de la enseñanza y sobre todo y en primer lugar revelar el caracter de clase de la educación desde el punto de vista ideológico (no en vano gran parte de estos maestros enseñaban en escuelas privadas cuidadosamente elegidas por la burguesia para educar a sus hijos). Necesitaban conocer los mecanismos por los cuales la enseñanza es el instrumento que la burguesia posee para dominar ideológicamente en su sociedad, para reducir a sus criterios de clase toda la historia de la humanidad y ofrecerla así a los nuevos seres que pasan a integrar su sociedad procedan o no de su clase, en una palabra determinan los parametros de su conocimiento y sus concepciones.

A través de la lucha y discusión contra las desviaciones se ha fortalecido en CC. MM. la línea de masas y sobre todo se va elaborando en el transcurso de esta lucha política.

Hoy poseemos ya una clarificación política de nuestra tarea como organización a la luz de la línea de masas y es por eso que publicamos nuestro propio órgano de expresión portavoz precisamente de la principal actividad y objetivo de CC. MM: la agitación política escolar. (ver editorial)

octubre 1969

UN BARRIO EN LUCHA ERANDIO

Ante unos problemas muy concretos, que duraban desde hacía años: HUMOS TOXICOS DE VARIAS FABRICAS, los vecinos del barrio bilbaino de ERANDIO hartos ya de presentar protestas respetuosas e ineficaces SE MANIFESTARON EN LA CALLE.

Rapidamente intervino la fuerza pública, que disparó "al aire" hiriendo a varios manifestantes, de los que de momento 2 HAN MURTO.

Ante esta salvajada la reacción POPULAR fue unánime. Al día siguiente : PAROS EN LAS FABRICAS, ESCUELAS Y TIENDAS CERRADAS, colgaduras negras en los balcones y ventanas, M A N I F E S T A C I O N E S en las calles.

La PROTESTA CONTRA LA REPRESION y la SOLIDARIDAD con los vecinos de ERANDIO se extendió rapidamente por todo el Pais Vasco.

En Barcelona nos encontramos con problemas parecidos Mientras en los barrios residenciales burgueses, el Ayuntamiento impide la localización de industrias, en los barrios POPULARES no pone ninguna limitación desprecupandose de la salud del pueblo. Y deja los servicios desatendidos (ESCUELAS, transportes, calles,...).

BASTA DE HUMOS , GASLS Y BARRO.
EL PAIS VASCO NOS MARCA EL CAMINO DE LA SOLIDARIDAD
ACTIVA CONTRA LA REPRESION=.

Barcelona, 27 nov. 1969

COMISIONES OBRERAS
COMISIONES DE BARRIO.

VERS L'ESCOLA DEL PROLETARIAT :

L'ULTIMA ETAPA DE L'ESCOLA CAPITALISTA.

Fa un any morí Celestin Freinet, molts homenatges s'han dirigit des d'aleshores al mestre de Bar-sur-Loup, l'introductor de l'impremta a l'escola, promotor dels mètodes naturals dins l'educació - "hom no fa pas beure un ruc que no té sed" repetia sempre.- Als nostres ulls més que l'originalitat dels seus passos i la generositat de la seva acció, un punt mereix d'ésser remarcat, el "rol" lliberador que ell veia dins d'una escola que destinava als infants de la classe obrera. Tot aquest arsenal de medis - des del 1927, considerà l'utilització de les tècniques audiovisuals -, el texte lliure, el diàri escolar, la correspondència interescolar, la lectura natural, el càlcul viu, el treball autocorrectiu, Freinet volia tot això al servei dels infants, al servei de llur llibertat d'expressió i de llur aprenentatge de la responsabilitat. Sabem que en la pràctica "l'admirable instructor de Bar-sur-Loup", (segons la fórmula que l'escola oficial utilitza des d'aleshores) retrobà l'oposició dels defensors de l'ordre: l'administració decidí el seu trasllat. La grandesa de Freinet haurà estat no rendirse: dimitir. I l'escola que ell crearà a Vence es farà malgrat l'ensenyament oficial, quènd això no anirà pas en contra d'ell. Publiquem aquest article que Freinet va escriure per Clarté, el juny de 1924, és a dir quatre anys després del seu debut com a mestre.

L'escola capitalista actual, és, com l'economia burgesa, l'acabament dels esforços dels segles passats. En certa època va ésser un progrés, una etapa necessària. Es l'ultima etapa. Segons nosaltres ens estanquem o ens en sortim triomfalment, l'Escola continuarà perillant o bé reprendrà un nou llençament.

Quin ha estat, d'una part, l'esforç de la societat per donar la mena d'educació que li convenia; i d'altra part, l'acció d'individus, o agrupaments d'individus, per modificar i desenvolupar aquesta educació?

Quina forma ha agafat aquesta acció dins la societat d'avui, i com podem orientar-la vers l'escola del proletariat?. Aquets són els problemes de màxim interès que nosaltres voldríem examinar. La societat de l'Edat Mitjana no s'ocupava de l'instrucció dels infants del poble, els quals aprenien aviat, empíricament, l'ofici de llurs pares. Pels rics l'instrucció era sobretot professional i hom es preocupava menys de desenvolupar l'home, que no pas habituar el futur noble i el futur senyor a la seva vida guerrera o mundana.

L'educació era també notament tradicionalista. Va ésser quan els prínceps utilitzaren la religió pel governament de llurs Estats, que aleshores s'emprengué una educació. Aquesta educació es convertí de vegades, en una instrucció rudimentaria. D'aquest període daten les primeres escoles de pobres, com les que Ch. Demia organitzà a Lyon a la fi del segle XVII. Però fins i tot en aquestes escoles, l'instrucció no significava res. Unicament es va orientar vers una "cristianització" dels infants.

L'ESCOLA BURGESA

La Revolució francesa volgué, per reacció, treure el poble de la seva aparent apatia. I al mateix temps que minà la religió, va intentar de estendre l'instrucció. Cap pensament racional els perseguia dins d'aquest camí. Però ells creient generosament - i grans esperits els ha ien preparats en aquesta idea - que del progrés de la claretat vindria naturalment el desenvolupament de la moralitat i de la felicitat social. Victor Hugo no ho digué aleshores, sinó molt temps després.

"Infant que hom ensenya es un home que es guanya".

Els resultats es feren esperar molt de temps, però un nou factor de dominació acaba de revelar-se a l'Estat: L'Escola, ajudada per l'Església va fer germinar dins dels joves esperits el culte de la Pàtria. I la concepció napoleònica de l'Univers aparegué com el final inesperat de l'esforç revolucionari per un educació del poble.

Però des del segle XIX, l'economia es modifià profundament. De

tradicionalista, d'empírica que era esdevení científica. La industrialització es desenvolupà, juntament amb el capitalisme i la competència. A partir d'ara, sota els mots de justícia, de paternitat, de pàtria o d'humanitat s'amagen els veritables mòbils d'acció: els interessos capitalistes. Si l'Escola es perfecciona, és certament per desenvolupar l'ésser humà, per fer avançar el progrés, diuen els bons burguesos, sincers o polítics. La realitat però és, que el capitalisme naixent té la necessitat d'un material humà educat fins al punt per a servir-lo. Aquesta educació, és la que donarà l'Escola burgesa. Aquesta escola es ressentirà sempre dels seus orígens capitalistes: només es donarà una ínfima importància a la formació de l'home: sense pensar gens o quasi bé gens en l'educació.

Contràriament, es voldrà donar instrucció; encara més a mesura que s'augmenten les necessitats de la competència capitalista. Amb l'afrany de posseir, el desig de dominar per la força que regeix avui l'acció social, correspon un estat d'ànim equivalent a l'escola: "el capitalisme de cultura".

Propagar sense parar el domini de la coneixença, hipertofiar el saber, creient desenvolupar així el poder vital de l'home; desinteressar-se doncs de les forces espirituals i de l'harmonia social que podrien assegurar la felicitat humana; donar una cultura que se'n aprofita el capitalisme, que rendeix benefici capitalista, aquestes són les característiques de l'escola capitalista actual. "La falta capital de la nostre educació actual, com diu un personatge d'Ibsen, es d'haver posat tot el pes sobre allò que hom sap, en lloc de posar-lo sobre el que hom és. Tot això porta a on tots sabem. Nosaltres ho veiem per l'exemple de centenars d'homes capaços, que els falta equilibri i es comporten diferentment en llurs sentiments i llurs disposicions, que en llurs actes. Així com les descobertes dins el domini de les ciències servien de primer la societat donant-ne una nova arrancada al capitalisme, l'Escola fou hipnotitzada per aquesta suma augmentada de coneixements a adquirir. El capitalisme es preocupava ben poc, desenvolupant el seu maquinisme del benestar del poble; només tenia cap a l'interès dels mestres.

La pedagogia va ser també, durant molt de temps, no la ciència de la formació de l'home, sinó l'estudi dels mètodes susceptibles de permetre i de facilitar l'adquisició d'una més gran quantitat de saber. Aquesta concepció monstruosa de l'escola ha portat a "omplir cervells" de la guerra i de la post-guerra.

Per tant no són pas els pedagogs apassionats d'ideal que ens han faltat. Car tots els pedagogs dignes d'aquest nom no s'han pas aixecat orgullosament, revolucionàriament contra una concepció grollera i interessada de l'escola i de la societat? (1)

Només s'ha de citar Rousseau - el pare, juntament amb Pestalozzi de tota la nova pedagogia - que ha dit: "Ric o pobre, podem o feble, tot ciutadà inactiu és un trinxeraire (2); Pestalozzi: "Nosaltres només tenim escoles de confegir, d'escritura, de catecisme; això que ens convindria són escoles d'homes (3), per adonar-se de la distància que separe llur veritable pedagogia de les nostres mesquines realitzacions.

Per quin miracle doncs les idees d'aquest gran innovador han estat assimilades, i després desviades per l'escola burgesa i capitalista per servir els interessos d'una casta? Això és un problema que mereix que ens hi aturem.

Rousseau era essencialment teòric. Hom s'ha acontentat de treure dins de la seva obra tan rica all que hom necessitava, qualificant de utopia tot allò que no comprenia, o bé que trobava massa humà. Però Pestalozzi havia actuat. Pestalozzi havia mostrat, per l'exemple, l'ús de les lliçons de coses i de llengua amb les quals, pensava regenerar l'humanitat. Els seus deixebles i els seus successors han guardat l'idea, però a poc a poc han traït l'esperit. I aquestes lliçons que havien de desenvolupar l'home del nen, seguint les idees del Mestre, hom se'n serveix avui per facilitar la memòria i l'adquisició.

El somni de Pestalozzi era, educar els infants del poble. Havia introduït el veritable treball manual dins les seves escoles. Ell hi veia la salvació pel treball dels seus petits pobres. I l'Escola del Treball va néixer a Alemanya però tanmateix no respon gaire a l'esperit humanitari de Pestalozzi.

Froebel va suportar la sort comuna. Hom el contrarestà dins la

realització de la seva obra bella i gran, justament massa bella i massa gran. (Prússia i el consell Federal demanaren a l'any 1826 tancar l'Institut Alemany de Keilhan, que Froebel havia fundat i que ell dirigia.) No obstant l'ideal froebelià, com avui la de Montessori, ha estat potser menys deformada, perquè va dirigida més particularment als més petits - els quals no interesen pas massa al capitalisme.

Han estat desconeguts també, tots els humils artesans de l'Escola del treball alemanya. Si volien un jardí a l'escola, un taller - quasi una fàbrica - una impremta, era menys pel fet d'inculcar-los en les propietats de les matèries i llur ús, que no pas pel fet d'iniciar-los vers la grandesa del treball - i del treball en totes les seves formes, manual i intel·lectual. Però hi havia els programes, els examens, hi havia tota la societat que vetllava i manava d'ocuparse més especialment de l'adquisició, només necessària a l'ordre capitalista. Aleshores els iniciadors de la veritable Escola del Treball van haver de compondre juntament amb les idees de llurs mestres. Calgué fer entendre que el treball normal, als camps i als tallers, facilita en lloc de deturar l'adquisició dels coneixements, que el deixeble s'instrueix més realitzant manualment allò que hom ha volgut ensenyar-li verbalment; resumint, que el treball tal com es introduït dins d'aquestes escoles, és una ajuda magnífica, una "il·lustració" necessària de belles lliçons. I no és fins després d'haver donat aquestes proves de civisme que l'Escola del treball ha pogut penetrar, així horriblement mutilada, dins les escoles públiques alemanyes. Com podem veure, si els grans pedagogs han estat en general ardents revolucionaris, preocupats principalment de desenvolupar l'infant dins del sentit social i humà, no ho ha estat pas per aquells qui, esclaus de la societat, han interpretat llurs doctrines, per fer-les servir baixament a l'ordre social actual. Si alguns, entre aquests educadors salarials, volien recordar-se de les lliçons i l'exemple de llurs mestres, l'Estat sabia ben aviat retornar-los al "sentit de les realitats".

Però no és pas únicament pel exercit "d'instructors", al seu servei que l'Estat influeix en l'educació i li fa penetrar l'espirit capitalista que nosaltres l'hi hem vist.

Altres causes més profundes, però no menys determinants, es lliuen contra una escola del treball lliur i humana. Es d'una part la desafecció general del treball dins d'una societat en el treball no sempre és suficient per viure; - i, d'altra banda, l'avarícia capitalista per tot allò que és simplement humà, i també un fet més brutal del qual la realitat acaba de manifestar-se: el desordre capitalista, que, dins els països vensuts - Àustria i Alemanya mata l'escola, esperant conduir-nos, a nosaltres també, a la decadència - a menys que els treballadors és decideixin per fi a restablir l'ordre social.

La decadència i la mort de l'Escola són els resultats del desenvolupament formidable del capitalisme; és per encaminar cap un carrer sense sortida que l'escola "gratuïta i obligatòria" ha ingruit, durant mig segle, els treballadors. Devant d'aquest fracàs, hom comprén el perill d'una instrucció que va a la busca del progrés humà; hom veu que no ni ha prou de desenvolupar, d'amillorar, de "reformar" l'ensenyament. S'ha de "transformar" - segons els mots de M. Ad. Ferrière, el qual no oblidem és pas comunista - s'ha de revolucionarlo.

L'escola actual és filla i serventa del capitalisme. El nou ordre ha de correspondre necessàriament una nova orientació de l'Escola Proletària.

C. Freinet

(1) "Els pedagogs són revolucionaris, diu J.H. Fabre, quasi bé sempre els revolucionaris són pedagogs; i els més importants d'entre ells són aquells que tenen la suficient força per evadir-se de la coacció social, que massa sovint rebaixa l'individu... L. Mathon, "Mes entretiens avec J.H. Fabre sur l'Éducation", Delagrave 1928.

(2) Rousseau, L'Emile, Livre III

(3) Veure el nostre estudi sobre Pestalozzi, educador del poble, Clarté nº 24.

(4) Ad. Ferrière, transformons l'école (Bàle-Azed)